

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Дипломна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему: **«Вторинна номінація у створенні образу жінки-політика
(на матеріалі французької та англійської мов)»**

«The secondary nomination in creating a female political figure image
(on the basis of the French and English languages)»

Виконала: студентка денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія 035.05 Романські
мови та література (переклад включно):
французька мова та література
ГАВРИЛЕНКО Вікторія Юріївна

Керівник: к.філол.н., доцент ВЕСНА Т.В.

Рецензент: к.філол.н., професор КАРПЕНКО О.Ю.

Рекомендовано до захисту:

Захищено на засіданні ЕК № _5_

Протокол засідання кафедри

протокол № ____ від ____ .12. 2018 р.

№ ____ від ____ 2018 р.

Завідувач кафедри

Оцінка _____
(за 4-х бальною шкалою, за шкалою ECTS, бал)

Голова ЕК _____ Гринько Л.В.

_____ Марінашвілі М.Д.

Одеса – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	7
1.1. Антропоніміка – наука про власні імена.....	7
1.2. Поняття вторинної номінації	9
1.3. Мотиваційні фактори формування вторинної номінації.....	9
1.4. Етапи формування прізвища та його структура	12
РОЗДІЛ 2 СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРИЗВИСК ЖІНОК-ПОЛІТИКІВ ФРАНЦІЇ.....	15
2.1. Епоха правління династії Капетингів (X-XIVст.): Aliénor d'Aquitaine	15
2.2. Епоха правління династії Валуа (XIV-XVI ст.): Jeanne de Bourgogne, Jeanne d’Arc, Agnès Sorel, Anne de Bretagne, Anne de Pisseleu, Marguerite de Navarre, Catherine de Médicis, Diane de Poitiers, Louise de Lorraine-Vaudémont	17
2.3. Епоха правління династії Бурбонів: Marguerite de Valois, Marie de Médicis, Diane d'Andoins, Gabrielle d'Estrées, Françoise ("Athénaïs") de Montespan, Gabrielle de Rochechouart, Elisabeth Charlotte von der Pfalz, Françoise d’Aubigné, Marie-Antoinette, Jeanne-Antoinette Poisson, Marie Thérèse	27
2.4. Епоха бонапартистської Франції (XIX століття) : Joséphine de Beauharnais, Eugénie de Montijo	43
2.5. V Республіка, сучасна Франція (1959 – 2018): Yvonne de Gaulle, Claude Pompidou Danielle Mitterand Cécilia Sarkozy Valérie Trierweiler Bernadette Chirac Brigitte Macron	48
РОЗДІЛ 3 СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРИЗВИСК ЖІНОК-ПОЛІТИКІВ	59
3.1. Епоха правління династії Плантагенетів (XII-XVст.): Isabella of France, Margaret of Anjou, Elizabeth Woodville, Margaret Beaufort, Elizabeth of York, Cecily Neville.....	59

3.2. Епоха правління династії Тюдорів (XV-XVII ст.): Anne Boleyn, Anne of Cleves, Catherine Parr, Lady Jane Grey, Mary I Tudor, Elizabeth Tudor.....	64
3.3. Епоха правління династії Стюартів (XVII-XVIIIст.): Mary I Stuart, Catherine of Braganza, Barbara Palmer.....	73
3.4. Епоха правління Ганноверської династії (XVIII-XXст.): Queen Victoria.....	76
3.5. Епоха правління Віндзорської династії (XX – 2018р.): Elizabeth II, Diana Frances Spencer, Wallis Simpson, Margaret Hilda Thatcher, Theresa Mary May.....	78
3.6. Зіставний аналіз вторинних номінації жінок-політиків Франції та Великої Британії	90
ВИСНОВКИ	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	97

ВСТУП

Вторинні номінації, у тому числі, прізвиська займають особливе місце в ономастичній системі мови. Їх не можна розглядати окремо від власних імен або прізвищ, оскільки ці слова, генетично пов'язані одне з одним та мають спільні основи: власні імена викристалізуються з прізвиськ, і одні, і інші є джерелом для формування прізвищ. Прізвища, в свою чергу, можуть стати підґрунтям для прізвиськ та власних імен. І все ж власні імена та прізвиська – не одне й теж явище в ономастиці.

О.В. Суперанська підкреслює деякі особливості, притаманні виключно прізвиськам. Слід зазначити, що мотиваційні основи прізвиськ більш прозорі, ніж у власних імен. У кожному окремому випадку прізвисько формується заново на позначення конкретної особи, яка може мати декілька прізвиськ, тоді як власні імена є сталими одиницями, які переходять із покоління в покоління майже без змін. Проте роль вторинних номінацій, або прізвиськ, які характеризують видатних історичних персоналій, є вкрай важливими, оскільки саме вони нерідко є тими антропонімами, що увійшли в історію та слугують їх головними найменуваннями.

Об'єктом даної роботи є 182 лексичні одиниці вторинних номінацій (прізвиськ) відомих жінок-політиків та державних діячів Франції і Великої Британії з X/XII століття до теперішнього часу.

Предметом дослідження є структурні, лексико-семантичні, стилістичні, культурно-історичні ознаки неофіційних імен жінок у французькій та англійській політиці.

Матеріалом для дослідження послужили дані лексикографічних джерел, а також виокремлені текстові фрагменти з франкомовних та англomовних науково-історичних і науково-популярних праць, відео-матеріали документального характеру, а також історичні блоги, з яких було відібрано для аналізу лексичний корпус вторинних номінацій жінок у політиці Франції та Великої Британії, що налічує 182 одиниці.

Актуальність роботи об'єкта дослідження обумовлена тим, що він пов'язаний з особливим типом номінацій, які є відображенням і уособленням не лише конкретної людини, а й певної історичної епохи, культурної спадщини всієї країни. Дана категорія власних імен не є достатньо вивченою серед українських вчених і потребує подальших науково-практичних розробок. Питанню неофіційних вторинних антропонімів приділяється значна увага, однак сфера прізвиськ видатних жінок з суспільно-політичної сфери Франції та Великої Британії у діяхронічному аспекті залишається відкритою для наукового аналізу.

Наукова цінність цієї роботи полягає у тому, що вона дозволяє структурувати вже існуючі уявлення про досліджувану тему та поглибити знання у історико-культурному аспекті лінгвістики. Результати дослідження представлено у вигляді таблиць, що узагальнює висновки щодо зіставного структурно-семантичного стилістичного аналізу вторинних антропонімів жінок-політиків Франції та Великої Британії.

Практична цінність полягає у можливості використання матеріалу дослідження в ономастиці, у практиці викладання і вивчення французької та англійської мов, в загальних і спеціальних курсах з лінгвокраїнознавства.

Теоретико-методологічну основу роботи становлять дослідження з теорії питання: наукові статті А.С. Щербака [40], Г.В. Колшанського [23], присвячені аналізу відмінностей між прізвиськом та власним іменем, праці С.Р. Ван Несса [11], Ю.О. Карпенка [20], Торчинського М.М [35], що розглядають походження та функціонування вторинних номінацій. Під час роботи над темою були використані наступні лінгвістичні словники під редакціями: Д.І Ганіч [133], Н.В. Подольської [134]. Важливу роль відіграли історичні дослідження Н. Басовської [2 – 7], О.О. Дельнова [17], а також численні історичні праці зарубіжних науковців.

Мета і завдання дослідження обумовили вибір загальнонаукових і лінгвістичних **методів** аналізу: описовий метод, метод лінгвістичного

спостереження, а також методи семантичного, структурно-функціонального, кількісного та компаративного аналізів.

Мета роботи полягає у виявленні та вивченні особливостей формування прізвищ видатних історичних осіб на матеріалі різних мов. Досягнення поставленої мети вимагає вирішення конкретних **завдань**, а саме:

- визначити поняття ономастики як науки про власні імена, а також антропоніміки як головної галузі ономастичної науки;
- описати види та принципи вторинної номінації;
- проаналізувати процес створення вторинних антропонімів;
- виявити мотиваційне підґрунтя надання прізвищ впливовим жінкам-політикам Франції та Великої Британії;
- розглянути структурно-семантичні особливості досліджуваних вторинних номінацій, провести їх якісний та кількісний аналіз;
- визначити ознаки емоційно-оцінного забарвлення лексичного корпусу вторинних антропонімів та провести відповідну класифікацію;
- зробити порівняльно-зіставний аналіз вторинних англійських і французьких номінацій жінок-політиків.

Структура дипломної роботи обумовлена її метою та завданнями й складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків і списку використаної літератури. Перший розділ подає теоретичні передумови дослідження, що стосуються ономастики, антропоніміки та класифікації вторинних номінацій. У другому та третьому розділах аналізуються всі відомі прізвища жінок у політичній сфері Франції та Великої Британії. У висновках узагальнено результати проведеного дослідження, сформульовано основні положення компаративного аналізу вторинних жіночих номінацій видатних політичних діячів французької та англійської лінгвокультури. Список використаної літератури налічує 173 позиції теоретичних, практичних джерел та інтернет-ресурсів.

ВИСНОВКИ

Франція та Велика Британія є європейськими країнами, чиї правителі привнесли численні зміни в життя світу, створили образ могутніх держав. Незважаючи на спільність деяких історичних зв'язків, вони різняться в усьому, навіть у наданні прізвиськ впливовим історичним особам. Оскільки Франція та Велика Британія і сьогодні продовжують конкурувати між собою на політичній, історичній та мовній аренах, як і багато століть тому, аналіз вторинних антропонімів жінок-політиків саме цих країн є цікавим для розуміння історико-культурного контексту функціонування мови.

В ході дослідження було визначено, що прізвисько, тобто додаткове, неофіційне ім'я, є завжди індивідуалізованим та має особливі причини своєї появи. Вторинні номінації прямо характеризують людину і виражають ставлення до неї. Таким чином, у прізвиська, подібно власній назві, є три функції: диференційна, індивідуалізуюча та номінативно-ідентифікуюча.

Розглянувши та проаналізувавши вторинні номінації впливових жінок у політичній сфері Франції і Великої Британії, ми дійшли висновку, що головним мотиваційним підґрунтям номінації є особливості їх перебування при владі. Цей фактор в середньому становить 45,57%.

Компаративний аналіз причин надання вторинних антропонімів жінкам-політикам показав, що деякі мотиваційні особливості процесу номінації подібні для Франції і Великої Британії. Було визначено, що для французів основним підґрунтям формування прізвиськ є особливості правління/політики (39,8%) та зовнішності (19,44%) суспільно-політичних діячів, тоді як для англійців важливими є правління/політика (51,35%) та ставлення сім'ї чи підданих до жінки-політика (14,86%). Отже, тема «правління» стає домінуючою. Таким чином, головними мотиваційними факторами формування вторинних номінацій жінок-політиків обох держав є: особливості перебування при владі, зовнішність та характер.

При порівнянні конотативного аспекту експресивності та оцінної маркованості було встановлено, що кількість прізвиськ нейтрального забарвлення є майже однаковою для французьких та англійських політичних діячів: 15,7% і 14,86% відповідно. В середньому вони складають 15,28% від всього лексичного корпусу вторинних антропонімів. Зазначимо, що нейтральність забарвлення прізвиськ є відносною ознакою. Це обумовлено тим, що сама вторинна номінація як продукт «народної» історично-культурної творчості вже є стилістично маркованою. При аналізі до нейтральних ми віднесли слова, які вказують на місце народження, походження особи, а також за можливою фізичною вадою з мотивів коректності.

Розбіжності помітні на рівні позитивного та негативного емоційно-оцінного забарвлення жінок-політиків обох країн. Позитивна маркованість вторинних номінацій французьких діячів становить 42,6%, тоді як англійських – 37,84%. Середній показник позитивності дорівнює 40,22%. Найбільша кількість вторинних антропонімів мають негативне емоційно-оцінне забарвлення: жінки-політики Франції – 41,66% , Великої Британії – 47,3%. Середня кількість негативної маркованості всього проаналізованого лексичного корпусу – 44,48%.

За результатами дослідження образ жінки-політика в історії Франції та Великої Британії є переважно негативним, що, можливо, пов'язано зі стереотипною оцінкою ролі жінки, яка існує з давніх часів: жінка, як її ще називають слабка стать, повинна бути берегинею домашнього вогнища та не втручатися в державні справи. Це було яскраво відображено у французькому салічному законі, що забороняв спадкоємцям жіночої статі самостійно правити королівством. В окремих випадках їм надавали особливі статуси: королева-регент (править за спадкоємця чоловічої статі до його коронації), королева-консорт (тимчасово править за дорученням чоловіка-монарха). Помітно, що у Франції офіційно дружини короля відігравали зазвичай другорядну роль. Однак, парадоксальним є те, що жінки завжди значною мірою впливали на хід французької історії. Вони мали статус «*Maitresse en*

titre», тобто були офіційними фаворитками короля. Саме таке положення їм дозволяло не лише втручатися в сімейні справи монарха, але й відігравати велику роль в суспільно-політичному житті королівства, сприяючи зміні черги престолонаслідування, різноманітним реформам в сферах мистецтва, освіти, міжнародних зв'язків, навіть розпалу війн.

В англійській історії, навпаки, жінки мали офіційний статус повноправних коронованих правительок. Першими представницями стали королеви з династії Тюдорів: Марія I та Єлизавета I, які довели світовій політиці, що жінка на престолі може створити сильну державу. Саме у Великій Британії першим прем'єр-міністром серед європейських країн була жінка – Маргарет Тетчер, чиє перебування при владі є довшим за її попередників-чоловіків. Вона піддавалась численній критиці з боку політиків, оскільки жінок в цій сфері не сприймали серйозно.

Незважаючи на те, що протягом століть жінки знаходились в тіні монархів, саме вони найчастіше надихали чоловіків на великі досягнення та революційні вчинки, як наприклад, Анна Болейн для Генріха VIII або Жозефіна де Богарне для Наполеона I Бонапарта.

Також було проаналізовано мотиваційні підґрунтя вторинних номінацій французьких та англійських жінок-політиків за епохами правління окремих династій задля визначення основних причин формування прізвиськ, що є відображенням світогляду нації в певний період. В процесі характеристики політика як державного діяча французи частіше спираються на особливості його перебування при владі в епоху правління династії Валуа (84,6%). Така мотиваційна тенденція існує і в сучасній Франції (81,81%). Для англійців цей критерій є також істотним, особливо для епохи правління династій Тюдорів (82,35%) та Стюартів (80%).

При створенні психологічного та фізичного портретів акцентували найбільше уваги зовнішності суспільно-політичного діяча. Така статистика помітна в епоху правління династії Капетингів (100%), а також в сучасній Франції (66,66%). Також важливим чинником були особливості характеру:

епоха правління Бурбонів – 50%, доба бонапартистської Франції – 42,85%. Англійці, особливо в період правління династій Стюартів, Віндзорів (100%) та Тюдорів (57,14%), в цьому контексті найбільше приділяють уваги зовнішності політика, ніж його характеру чи фізичним особливостям.

В ході дослідження було проведено кількісний аналіз вторинних антропонімів історичних персоналій французької та англійської політики. Найбільше прізвиськ серед француженок мали офіційна фаворитка Людовика XIV *Françoise d'Aubigné* (мадам де Монтеспан) – 13 прізвиськ та *Eugénie de Montijo* (імператриця Євгенія) – 11 прізвиськ. Вони мають переважно негативне забарвлення (80% та 63,63% відповідно). Серед англійських жінок-політиків лідерами є Маргарет Тетчер (11 прізвиськ) та Анна Болейн (10 прізвиськ). Характер зазначених вторинних номінацій є також переважно негативним: 72,72% і 80% відповідно. Позитивне забарвлення відображення особистості та її діяльності властиве англійській королеві Єлизаветі I (3 прізвиська) та француженкам *Marguerite de Navarre* (7 прізвиськ) і *Françoise d'Aubigné* (5 прізвиськ).

При розгляді структури прізвиськ жінок-політиків Франції та Великої Британії було встановлено, що вторинні номінації французьких суспільно-політичних діячів, головним чином, виражено у формі прізвиська-словосполучення. Вони частіше за все безприйменникові та виражені конструкцією «іменник загальний + прикметник»: *la belle Corisande* (*Diane d'Andoins*), *la Sultane Reine* (*Françoise de Montespan*), *princesse errante* (*Marie Thérèse*), *la bonne Joséphine* (*Joséphine de Beauharnais*). Також наявні однослівні прізвиська, виражені іменником, наприклад: *Reinette* (*Jeanne-Antoinette Poisson*), *Athénaïs* (*Françoise de Montespan*). Вторинні антропоніми англійських правителів також мають форму як однослівних прізвиськ: *She-Wolf* (*Margaret of Anjou*), *Gloriana* (*Elizabeth Tudor*), так і безприйменникових словосполучень, наприклад: *Bloody Mary* (*Mary I*), *the White Queen* (*Elizabeth Woodville*), *The Virgin Queen* (*Elizabeth Tudor*).

Отже, вторинні номінації завжди відігравали важливу роль в житті впливових жінок Франції та Великої Британії, оскільки безпосередньо сприяли створенню образу жінки-політика та виражали ставлення до неї впродовж історії двох великих держав. Це пояснюється тим, що ці найменування, які зосереджують в собі основні риси характеру, зовнішності та найважливіше – правління, увійшли в історію та представляють всю палітру сконцентрованих в них вражень для наступних поколінь. Саме тому тема вторинних номінацій жінок-політиків є актуальною і потребує подальших наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н.Д. Метафора и дискурс [Электронный ресурс] / Н.Д. Арутюнова. — Теория метафоры. — М., 1990. — С.5—32. — Режим доступа: <http://www.philology.ru/linguistics1/arutyunova-90.htm>
2. Басовская Н. Екатерина Медичи — королева из рода банкиров [Электронный ресурс] / Н. Басовская, А. Венедиктов // Эхо Москвы. — Всё так. — 2008. — Режим доступа: <http://echo.msk.ru/programs/vsetak/554434-echo/>
3. Басовская Н. Елизавета I Английская — дева нации [Электронный ресурс] / Н. Басовская, А. Венедиктов // Эхо Москвы. — Всё так. — 2007. — Режим доступа: <http://echo.msk.ru/programs/vsetak/53214/>
4. Басовская Н. Изабелла Английская Французская Волчица [Электронный ресурс] / Н. Басовская, А. Венедиктов // Эхо Москвы. — Всё так. — Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=jWo07gAOc4Y>
5. Басовская Н. Маргарита Валуа, по прозвищу Королева Марго [Электронный ресурс] / Н. Басовская, А. Венедиктов // Эхо Москвы. — Всё так. — 2015. — Режим доступа: <https://echo.msk.ru/programs/vsetak/1470844-echo/>
6. Басовская Н. Три короны Алиеноры Аквитанской [Электронный ресурс] / Н. Басовская. — Litres, 2017. — Режим доступа: <https://www.rulit.me/books/tri-korony-alienory-akvitanskoj-read-386759-2.html>
7. Басовская Н. Элеонора Аквитанская — бабушка средневековой Европы [Электронный ресурс] / Н. Басовская, А. Венедиктов // Эхо Москвы. — Всё так. — 2005. — Режим доступа: <https://echo.msk.ru/programs/vsetak/36412/>
8. Белановская Е. Чёрная месса для прекрасной маркизы. Чем мадам Монтеспан удерживала короля [Электронный ресурс] / Е. Белановская // Аргументы и факты. — Общество. — Режим доступа:

- http://www.aif.ru/society/history/chyornaya_messa_dlya_prekrasnoy_markizy_chernomadama_montespan_uderzhivala_korolya
9. Биркин К. Временщики и фаворитки XVI, XVII и XVIII столетий [Электронный ресурс] / Кондратий Биркин. – М.: Олма-Пресс, 2014. – 448с. – Режим доступа: <https://www.e-reading.club/book.php?book=126874>
 10. Бретон Ги От великого Конде до Короля-солнце [Электронный ресурс] / Ги Бретон. – Litres, 2018. – Режим доступа: <https://history.wikireading.ru/16090>
 11. Ван Несс С.Р. Использование вторичной номинации при создании прозвищных наименований / С.Р. Ван Несс // Вестник ЮУрГУ. — Серия Лингвистика. — 2008. — вып.7. — №16. — С. 74—77.
 12. Васильева Е.Г. Принципы имянаречения в династии Каролингов [Электронный доступ] / Е.Г. Васильева // Ученые записки Петрозаводского государственного университета. — Филология. — 2012. — Ноябрь. — т.2. — №7. - С. 54—57. — Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/printsiipy-imyana-recheniya-v-dinastii-karolingov>
 13. Вульф В.Я. Власть женщин. От Клеопатры до принцессы Дианы [Электронный ресурс] / В.Я. Вульф, С. А. Чеботарь // Litres, 2017. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=M-f5AwAAQBAJ&dq=Власть+женщин+%5BОт+Клеопатры+до+принцессы+Дианы%5D&hl=ru&source=gbs_navlinks_s
 14. Вульф В. Женщины, обрученные с властью [Электронный ресурс] / В. Вульф, С. Чеботарь. – М.: Эксмо, 2012. – Режим доступа: <http://chebotar.net/books/326-b17.html>
 15. Вульф В. Сильные женщины. От княгини Ольги до Маргарет Тэтчер [Электронный ресурс] / В. Вульф, С. Чеботарь. – М. : Эксмо, 2013. – Режим доступа: <http://detectivebooks.ru/book/32420666/>

16. Грибанов Б. Жозефина де Богарне [Электронный ресурс] / Б. Грибанов // Женщины, любившие мужчин. – М.: Олма-Пресс, 2002. – с.110 – 119. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=5mYmrewGwtEC&dq=жозефина+де+богарне&hl=ru&source=gbs_navlinks_s
17. Дельнов А.А. Франция. Большой исторический справочник / Дельнов А.А. – М.: Эксмо, Алгоритм, 2008. – 864с.
18. Добрикова О. С. Королева Франции Анна Бретонская [Электронный ресурс] / О.С. Добрикова. – Режим доступа: <https://www.litres.ru/oksana-sergeevna-dobrikova/koroleva-francii-anna-bretonskaya/chitat-onlayn/>
19. Ионина Н. А. 100 великих узников [Электронный ресурс] / Н.А. Ионина. – М.: Вече, 2009. – 432с. – Режим доступа: <http://fisechko.ru/100vel/uznik/24.html>
20. Карпенко Ю.О. О функциях собственных имен / Ю.О. Карпенко // *Spolecenske fungovanie vlastnych mien. Zbornik materialov zo VII Slovenskiej onomastickej konferencie na Zemplinskej Sirave 20–24.09.1976.* – Bratislava, 1980.
21. Катернюк В. Трансонімізовані неофіційні антропоніми в англійській, німецькій та українській мовах [Електронний ресурс] / В. Катернюк // Наукові записки. – Філологічні науки (мовознавство): у 4 ч. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. – 2009. - №81(1). – С.194-197. – Режим доступу: http://www.kspu.kr.ua/download/nauk_zapiski/2009_vipusk_81_chastyna_1_zamovlennya_5465_1.pdf
22. Клулас И. Диана де Пуатье [Электронный ресурс] / Иван Клулас. – М.: Молодая гвардия, 2004. – 352с. – Режим доступа: <http://litresp.ru/chitat/ru/K/klulas-ivan/diana-de-puatje>
23. Колшанский Г.В. Соотношение субъективных и объективных факторов в языке / Г.В. Колшанский. — М.: Наука, 1975. — 15с.
24. Лебедева М.А. Структура прозвищ и их место в ономастической системе [Электронный ресурс] / М.А. Лебедева // Университетские чтения - 2013:

- [материалы науч.-метод. чтений ПГЛУ], 10-11 янв. 2013 г. / М-во образования и науки РФ, ФГБОУ ВПО «Пятигор. гос. лингв. ун-т». – Пятигорск, 2013. – Ч. 5: Секции 12-15 симпозиума. – Режим доступа: <http://pglu.ru/upload/iblock/f2e/p50028.pdf>
- 25.Макеев С. Жена короля, не королева [Электронный ресурс] / С. Макеев//Совершенно секретно. – №9/256. – 2010г. – Режим доступа: <https://www.sovsekretno.ru/articles/id/2582/>
- 26.Мартьянов А. Жанна д'Арк: орлеанский миракл [Электронный ресурс]/ А. Мартьянов//Персоналии. – Франция. – Средние века. – 2015. – Режим доступа: <https://warspot.ru/4266-zhanna-d-ark-orleanskiy-mirakl>
- 27.Нечаев С. Ю. Легендарные фаворитки. «Ночные королевы» Европы [Электронный ресурс] / С. Ю. Нечаев // Роковые женщины. – Эксмо, Яуза, 2014. – 384с. – Режим доступа: <https://biography.wikireading.ru/136587>
- 28.Нечаев С. Ю. Реликвии и скоровища французских королей [Электронный ресурс]/ С. Ю. Нечаев. – М.: Вече, 2011. – 297с. – Режим доступа: <https://history.wikireading.ru/175701>
- 29.Никулина З.П. О некоторых факторах, влияющих на выбор прозвища // З.П. Никулина // Вопрос ономастики (Собственные имена в системе языка). – Свердловск. – 1980. – №14. – С. 116–121.
- 30.Прокофьева Е. Диана де Пуатье и герцогиня д'Этамп [Электронный ресурс] / Е. Прокофьева // Женщины, любившие мужчин. – М.: Олма-Пресс, 2002. – С.66 – 81. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=5mYmrewGwtEC&pg=PA71&lpg=PA71&dq=герцогиня+д%27Этамп&source=bl&ots=PYBbAbJof&sig=zqQ25ipaTZB7Na9jYx725P29cPU&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKEwj7qY_Ny-feAhUBx4sKHWrAD94Q6AEwBHoECACQAQ#v=onepage&q=герцогиня%20д'Этамп&f=false

31. Сардарян А. 100 великих историй любви [Электронный ресурс] / Анна Сардарян. – М.: Вече, 2005. – Режим доступа: <http://book-online.com.ua/read.php?book=1092>
32. Селищев А.М. Происхождение русских фамилий, личных имен и прозвищ // Избранные труды. – М.: Просвещение, 1968. – С. 97-129
33. Теренин А.В. Парономазия, игра слов, каламбур: взгляд на проблему [Электронный ресурс] / А.В. Теренин // Современные проблемы науки и образования. – 2015. – № 1-1. – Режим доступа: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=19323>
34. Тищенко А. Проклятье Тюдоров [Электронный ресурс] / А. Тищенко // Научно-популярный вестник «Ориентир». – 2014. – №11 (265). – Режим доступа: http://orientir-yug.ru/proklatie_tudorov.htm
35. Торчинський М.М. Денотатно-номінативна структура антропонімікону української мови [Електронний ресурс] / М. М. Торчинський // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка. — Філологічні науки. — Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2007. — Вип. 15. — т.1. — С. 146—150. Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/1091?mode=full>
36. Тьеріо Ж. Л. Маргарет Тэтчер: От бакалейной лавки до палаты лордов [Электронный ресурс]. / Ж. Л. Тьеріо / Молодая Гвардия, 2010. – 521с. – Режим доступа: https://www.ereading.club/bookreader.php/1017944/Terio__Margaret_Tetcher_Ot_bakaleynoy_lavki_do_palaty_lordov.html
37. Уилер Д. Жены Генриха VIII [Электронный ресурс]/ Уилер Джули. – Режим доступа: <https://history.wikireading.ru/197644>
38. Уэйр Э. Французская волчица – королева Англии. Изабелла / Элисон Уэйр. – М.: Neoclassic, АСТ, Астрель, 2010. – 640с.
39. Цепкова А. В. Лингвокультурологический потенциал прозвищ различных мотивационных типов (на материале английского языка) [Электронный ресурс]/ А. В. Цепкова//

- Вестник Новосибирского государственного педагогического университета. – 5(9). – 2012. – с.105 – 114.
- 40.Щербак А.С. К проблеме выявления отличительных особенностей прозвищ от личного имени [Электронный доступ] / А.А. Бурыкин, А.С. Щербак // Вестник Тамбовского университета. - Гуманитарные науки. — 2009. — №9. — С. 213-217. — Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/k-probleme-vyyavleniya-otlichitelnyh-osobennostey-prozvisch-ot-lichnogo-imeni>
 - 41.Эрлихман В. Елизавета: от Золушки до королевы [Электронный ресурс] / В. Эрлихман // «Вокруг света». – Люди и судьбы. – 2006. –Режим доступа: <http://www.vokrugsveta.ru/vs/article/2939/>
 - 42.Anne Boleyn [Електронний ресурс]/ Tower of London. – History and stories. . – Режим доступа: <https://www.hrp.org.uk/tower-of-london/history-and-stories/anne-boleyn/>
 - 43.Akkerman T. Perspectives on Feminist Political Thought in European History: From the Middle Ages to the Present [Электронный ресурс] / Tjitske Akkerman, Siep Stuurman. – Taylor & Francis. – 2002. – 256p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books/about/Perspectives_on_Feminist_Political_Thoug.html?id=UCKST6l75IoC&redir_esc=y
 - 44.Algrant C. P. Madame de Pompadour: Mistress of France [Электронный ресурс] / Christine Pevitt Algrant. – Grove Press, 2003. – 352 p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=8mCwN1c7g90C&dq=prediction+madame+pompadour&hl=ru&source=gbs_navlinks_s
 - 45.Baudrillart H. Histoire du luxe privé et public, depuis l'Antiquité jusqu'à nos jours [Електронний ресурс] / Henri Baudrillart // Le luxe dans les Temps modernes. – Ligarán, 2016. – Т. IV. – 725p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=yNlODAAAQBAJ&dq=Junon+tonnante+et+triomphante&hl=ru&source=gbs_navlinks_s
 - 46.Bell J. Belle Assemblée: Or, Court and Fashionable Magazine; Containing Interesting and Original Literature, and Records of the Beau-monde

- [Электронный ресурс] / J. Bell. – 1816. – 288р. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=OMgRAAAAYAAJ&dq=maintenon+nickname+maintenant&hl=ru&source=gb_s_navlinks_s
47. Bertière S. Les années sanglantes – les reines de France au temps des Valois / Simone Bertière. – Le Livre de Poche, 1996. – 351p.
48. Bonnet J. Marguerite de Navarre (1492-1549) [Электронный ресурс] / Jules Bonnet. – Le Point.fr, 2013. – Режим доступа: https://www.lepoint.fr/histoire/marguerite-de-navarre-1492-1549-19-07-2013-1706420_1615.php
49. Borman T. Anne of Cleves. Henry VIII's most successful queen / Tracy Borman. – BBC History Magazine. – September, 2015. – pp. 34 – 38.
50. Buckley V. The Secret Wife of Louis XIV: Françoise d'Aubigné, Madame de Maintenon (English Edition) / Veronica Buckley. – Farrar, Straus and Giroux, 2010. – 556p.
51. Campbell J. Margaret Thatcher: Volume One: The Grocer's Daughter [Электронный ресурс] / John Campbell. – Random House, 2011. – Vol.1. – 528p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=Xp7NLa68NOkC&dq=attila+the+hun+margaret+thatcher&hl=ru&source=gb_s_navlinks_s
52. Campbell J. Margaret Thatcher Volume Two: The Iron Lady/ John Campbell. – Random House, 2011. – 944p.
53. Caujolle P. Henri IV et Gabrielle d'Estrees / Patrick Caujolle // Les Grandes Affaires de l'Histoire. – Janvier-Fevrier 2015. – pp. 48 – 51.
54. Cazauban N. Marguerite de Navarre [Электронный ресурс] / Nicole Cazauban. – France Archives. – Режим доступа: <https://francearchives.fr/commemo/recueil-1999/39300>
55. Clegg M. Empress Eugenie. Adored and adorned / Melanie Clegg. – History of Royals. – issue 16. – 2017. – pp. 24 – 31.
56. Clément J. Si pour Henri IV, Paris valait bien une messe, Gabrielle valait bien Chartres [Электронный ресурс] / Juliette Clément. – Chartres Votre Ville. –

- №88. – mars 2010. – p.35. – Режим доступа: <http://fr.1001mags.com/parution/chartres-votre-ville/numero-88-mars-2010/page-34-35-texte-integral>
- 57.Cohen J. 4 Mistresses Who Changed History [Электронный ресурс] / Jennie Cohen. – History. – History Stories. – 2012. – Режим доступа: <https://www.history.com/news/4-mistresses-who-changed-history>
- 58.Cunning D. The Untold Story of a Legendarily Topless Mistress Who Saved France [Электронный ресурс]/ Dee Cunning. – History. – Broadly, 2018. – Режим доступа: https://broadly.vice.com/en_us/article/ne5xaw/agnes-sorel-topless-mistress-france-history-france
- 59.Cunningham H. The rise of Victoria/ Harry Cunningham. – History of Royals. – Issue 4. – 2016. – pp.14 – 23.
- 60.Davidson L. C. Catherine of Braganza infanta of Portugal & queen-consort of England [Электронный ресурс] / Lillias Campbell Davidson. – Режим доступа:https://archive.org/stream/catherineofbraga00davidson/catherineofbraga00davidson_djvu.txt
- 61.Desgardins E. La Rivalité d'Anne de Pisseleu et Diane de Poitiers [Электронный ресурс] / E. Desgardens. – Conférence des sociétés savantes, littéraires et artistiques du département de Seine-et-Oise. – 4e réunion, 1909. – pp. 100 – 109. – Режим доступа: <http://www.corpusetampois.com/che-20-desgardins1909rivalite.html>
- 62.Earenfight T. Queenship in Medieval Europe [Электронный ресурс]/ Theresa Earenfight. – Macmillan International Higher Education, 2013. – 368p. – Режим доступа: <https://books.google.com.ua/books?id=GD4dBQAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=Queenship+in+Medieval+Europe&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwipguXJ8p3fAhVstIsKHTdgAgUQ6AEIKDAA#v=onepage&q=Queenship%20in%20Medieval%20Europe&f=false>
- 63.Elisabeth Charlotte A Woman's Life in the Court of the Sun King: Letters of Liselotte von der Pfalz, Elisabeth Charlotte, Duchesse d'Orléans, 1652-1722 /

- Duchesse d'Orleans Elisabeth Charlotte. – The Johns Hopkins University Press, 1984. – 287p.
- 64.Ellis-Rees W. Empress Josephine and the creation of Malmaison [Электронный ресурс] / Ellis-Rees William. – All Things Georgian. – January 16, 2018.– Режим доступа:<https://georgianera.wordpress.com/2018/01/16/guest-post-by-william-ellis-rees-empress-josephine-and-the-creation-of-malmaison/>
- 65.Eschner K. Madame de Pompadour Was Far More Than a ‘Mistress’ [Электронный ресурс] / Kat Eschner. – SMITHSONIAN.com. – 2017. – Режим доступа: <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/madame-de-pompadour-was-far-more-mistress-180967662/>
- 66.Fourny M. Marie-Antoinette : la reine la plus haïe de France [Электронный ресурс] / Marc Fourny. – Le Point.fr. – 2012. – Режим доступа: https://www.lepoint.fr/people/marie-antoinette-la-reine-la-plus-haie-de-france-20-03-2012-1443248_2116.php
- 67.Fraser A. Mary Queen of Scots / Antonia Fraser. – Delta, 1993. – 640p.
- 68.Granier F. Marie, l'une des grandes figures des Médicis [Электронный ресурс] / Frédéric Granier, Clément Imbert, Jules Prévost // GEO.fr. – Histoire. – 2016. – Режим доступа: <https://www.geo.fr/histoire/marie-l-une-des-grandes-figures-des-medicis-159493>
- 69.Gregory P. The Women of the Cousins’ War: The Duchess, the Queen, and the King’s Mother/ Philippa Gregory, David Baldwin, Michael Jones. – Touchstone. – 2013. – 368p.
- 70.Gristwood S. Medieval rebel queen / Sarah Gristwood. – BBC History Magazine. – May 2018. – pp.26–31
- 71.Gristwood S. The power behind the throne: women in the Wars of the Roses [Электронный ресурс]/ Sarah Gristwood. – History Extra. – 2012. – Режим доступа: <https://www.historyextra.com/period/tudor/the-power-behind-the-throne-women-in-the-wars-of-the-roses/>

72. Guilbert M. A. Histoire des villes de France [Электронный ресурс] / Aristide M. Guilbert. – Furne, Perrotin, Fournier, 1844. – 520p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=7sJBAAAAcAAJ&dq=la+dixième+des+muses+marguerite+de+navarre+histoire&hl=ru&source=gb_s_navlinks_s
73. Hales S. January: Tudor of the Month – Lady Margaret Beaufort [Электронный ресурс] / Sally Hales. – Britain Magazine. – Режим доступа: <http://www.britain-magazine.com/carousel/tudor-of-the-month-lady-margaret-beaufort/>
74. Henri IV : «Vous faites tout ce que je veux ; c'est le vrai moyen de me gouverner...» [Электронный ресурс]. – L'Histoire en Citations. – Octobre. – Режим доступа: <https://www.histoire-en-citations.fr/citations/henri-iv-vous-faites-tout-ce-que-je-veux>
75. Hanson M. Mary, Queen of Scots: Biography, Facts, Portraits & Information [Электронный ресурс] / Marilee Hanson. – English history.net. – Режим доступа: <https://englishhistory.net/tudor/relative/mary-queen-of-scots/>
76. Hecht E. La fille de Louis XVI et Marie-Antoinette, princesse sans royaume [Электронный ресурс] / Emmanuel Hecht. – l'Express. – Culture. – Livres. – 2016. – Режим доступа: https://www.lexpress.fr/culture/livre/la-fille-de-louis-xvi-et-marie-antoinette-princesse-sans-royaume_1760077.html
77. Histoire d'amour de Gabrielle d'Estrées et de Henri IV [Электронный ресурс]. – Les Routes de l'Histoire. – Режим доступа: http://fra.1september.ru/view_article.php?ID=200900316
78. Hourican E. The truth behind the Wallis myth [Электронный ресурс] / Emily Hourican. – Independent. – August, 2011. – Режим доступа: <https://www.independent.ie/entertainment/books/the-truth-behind-the-wallis-myths-26766286.html>
79. Ives E. The Life and Death of Anne Boleyn / Eric Ives. – Wiley-Blackwell, 2005. – 480p.

80. Jones M. K. The King's Mother: Lady Margaret Beaufort, Countess of Richmond and Derby [Электронный ресурс] / Michael K. Jones, Malcolm G. Underwood. – Cambridge University Press, 1993. – 322p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=dV4NDnis7yQC&dq=margaret+beaufort+nickname&hl=ru&source=gbp_navlinks_s
81. Kelly A. E. Agnès Sorel – The first official mistress [Электронный ресурс] / Amy Eloise Kelly. – History of Royal Women, 2016. – Режим доступа: <https://www.historyofroyalwomen.com/the-royal-mistresses-series/royal-mistress-series-agnes-sorel-first-official-mistress/>
82. Lavallée T. Correspondance générale de Madame de Maintenon [Электронный ресурс] / Théophile Lavallée. – Paris : CHARPENTIER, LIBRAIRE-EDITEUR, 1865. – Т. II. – Режим доступа: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k2064445.texteImage>
83. Licence A. Cecily Neville: Mother of Kings [Электронный ресурс] / Amy Licence. – Amberley Publishing, 2014. – 256p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books/about/Cecily_Neville.html?id=15_3ngEACAAJ&redir_esc=y
84. Lipscomb S. Why did Anne Boleyn have to die? / Suzannah Lipscomb. – BBC History. Royal Women. – 2016. – pp. 62 – 69.
85. Margaret Thatcher: A life in words [Электронный ресурс]. – The Telegraph. – Режим доступа: <https://www.telegraph.co.uk/news/politics/margaret-thatcher/9979399/Margaret-Thatcher-A-life-in-words.html>
86. Margaret Thatcher in the words of others [Электронный ресурс]. – The Irish Times. – Режим доступа: <https://www.irishtimes.com/news/world/uk/margaret-thatcher-in-the-words-of-others-1.1353069>
87. Mcdowall C. Empress Josephine at château Malmaison – woman of influence [Электронный ресурс] / Carolyn Mcdowall. – the culture concept circle. – March 14, 2013. – Режим доступа: <https://www.thecultureconcept.com/empress-josephine-at-chateau-malmaison-woman-of-influence>

88. Messenger C. For Love of Regiment: A History of British Infantry [Электронный ресурс] / Charles Messenger. – Pen & Sword, 1993. – Volume One, 1660-1914. – 272p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=BAWSAwAAQBAJ&dq=Catherine+of+Braganza+nickname&hl=ru&source=gbs_navlinks_s
89. Michael of Kent, Princess. The Serpent and the Moon: Two Rivals for the Love of a Renaissance King [Электронный ресурс] / Princess Michael of Kent. – Simon and Schuster, 2005. – 432p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=MonPlTwbW0EC&dq=Anne+de+Pis+seleu&hl=ru&source=gbs_navlinks_s
90. Michelland A. Marguerite de Navarre. La dixieme des muses / Antoine Michelland. – Point de Vue. Histoire. – pp. 37 – 39.
91. Moody M. The Genius Thing Princess Diana Did to Bond With the Public [Электронный ресурс] / Marcia Moody. – The Royals. – Режим доступа: <https://www.popsugar.com/celebrity/Why-Princess-Diana-Called-People-Princess-43908942>
92. Moody M. 90 glorious years/ Marcia Moody. – History of Royals. – April 2016. – pp. 32 – 43.
93. Muhlstein A. Elizabeth I and Mary Stuart: The Perils of Marriage [Электронный ресурс] / Anka Muhlstein. – Haus Publishing, 2007. – 400p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=yeNmrFwkpgcC&dq=mary+stuart+sobriquet&hl=ru&source=gbs_navlinks_s
94. Nezan K. Danielle Mitterrand et Les Kurdes [Электронный ресурс] / Kendal Nezan. – 22.11.2018. – Режим доступа: <https://www.france-libertes.org/fr/danielle-mitterrand-kurdes/>
95. Norton E. Anne of Cleves: Henry VIII's Discarded Bride / Elizabeth Norton. – Stroud: Amberley. – 2010. – 224p.
96. Okeeffe S. The Widow of Windsor – A Queen in Mourning [Электронный ресурс] / Sean Okeeffe. – Royal Center. – Режим доступа:

- <http://royalcentral.co.uk/blogs/the-widow-of-windsor-a-queen-in-mourning-55526>
97. Petitfils J.-C. Madame de Montespan [Электронный ресурс] / Jean-Christian Petitfils. – Fayard, 1986. – 347p. – Режим доступа: <https://www.fayard.fr/histoire/madame-de-montespan-9782213022420>
 98. Petitot M. Corisande, maîtresse et confidente d'Henri IV [Электронный ресурс] / Marie Petitot. – Plume d'histoire. – 2016. – Режим доступа: <http://plume-dhistoire.fr/corisande-maitresse-confidente-dhenri-iv/>
 99. Petitot M. Madame de Maintenon, la dame en noir ? [Электронный ресурс] / Marie Petitot. – Plume d'histoire. – 2015. – Режим доступа: <http://plume-dhistoire.fr/madame-de-maintenon-vetements-noirs/>
 100. Petitot M. Marie-Madeleine, sœur de la Montespan et Perle des Abbesses [Электронный ресурс] / Marie Petitot. – Plume d'histoire. – 2016. – Режим доступа: <http://plume-dhistoire.fr/marie-madeleine-soeur-de-la-montespan-et-perle-des-abbesses/>
 101. Porter L. Katherine the Queen: The Remarkable Life of Katherine Parr, the Last Wife of Henry VII / Linda Porter. – St. Martin's Griffin, 2011. – 416p.
 102. Porter L. Last But Not Least: The Enduring Fascination of Katherine Parr [Электронный ресурс] / Linda Porter. – The Anne Boleyn Files. – Режим доступа: <https://www.theanneboleynfiles.com/last-but-not-least-the-enduring-fascination-of-katherine-parr/4776/>
 103. Potter D. War and Government in the French Provinces [Электронный ресурс] / David Potter. – Cambridge University Press, 2003. – 412p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=bZA5mJmoB1oC&dq=Anne+de+Pisseleu&hl=ru&source=gbs_navlinks_s
 104. Pritchard R. E. Sex, scandals and betrayals: Charles II and his court [Электронный ресурс] / R. E. Pritchard. – History Extra. – December 18, 2015. – Режим доступа: <https://www.historyextra.com/period/stuart/sex-scandals-and-betrayals-charles-ii-and-his-court/>

105. Rabutin-Chantal M. Lettres de Madame de Sévigné, de sa famille, et de ses amis: édition ornée de 25 portraits dessinés par Devéria : augmenté de plusieurs lettres inédites, des 105 lettres publiées en 1804 par Klostermann ... précédées d'une nouvelle notice biographique sur Madame de Sévigné ... [Электронный ресурс] / Marie de Rabutin-Chantal marquise de Sévigné. – Dalibon, 1823. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=4BxEAAAAYAAJ&dq=Junon+tonnante+et+triomphante&hl=ru&source=gb_s_navlinks_s
106. Ripa Y. Eugénie, une «cocotte» loin d'être sotte [Электронный ресурс] / Yannick Ripa. – Libération. – Critique. – 14 février 2018. – Режим доступа: https://next.liberation.fr/livres/2018/02/14/eugenie-une-cocotte-loin-d-etre-sotte_1629774
107. Thomas M. The Tudor Rose, Elizabeth of York [Электронный ресурс] / Melita Thomas. – Britain Magazine. – Режим доступа: <http://www.britain-magazine.com/news/elizabeth-of-york/>
108. Rennel T. Anne Boleyn, harlot or heroine? Was she a scheming sexual predator, or a brave reformer who changed Britain for ever? [Электронный ресурс] / Tony Rennel. – Daily Mail. – Femail. – 24 July 2010. – Режим доступа: <https://www.dailymail.co.uk/femail/article-1296826/Anne-Boleyn-harlot-heroine-Was-scheming-sexual-predator-brave-reformer-changed-Britain-ever.html>
109. Reseigh-Lincoln D. Mary I of England / Dom Reseigh-Lincoln. – All About Tudors. – All About History. – pp. 32 – 35.
110. Romengo M. Lit-on jamais l'œuvre d'une reine tout à fait comme une œuvre quelconque ? [Электронный ресурс] / Margherita Romengo. – Fabula, 2014. – Режим доступа: <http://www.fabula.org/colloques/document2406.php>
111. Rorive J.-P. Petites histoires des Grands de France / Jean-Pierre Rorive. – Jourdan Editeur, 2005. – 549p.

112. Sa bonne fée [Электронный ресурс] – Témoignages.re. – 2 juin 2005.
– Режим доступа: <https://www.temoignages.re/chroniques/libres-propos/sa-bonne-fee,9266>
113. Seward D. Eugénie: The Empress and her Empire / Desmond Seward.
– The History Press Ltd, 2004. – 336p.
114. Stamberg S. More Than A Mistress: Madame De Pompadour Was A Minister Of The Arts [Электронный ресурс] / Susan Stamberg. – NPR. – 2016. – Режим доступа: <https://www.npr.org/2016/05/10/477369874/more-than-a-mistress-madame-de-pompadour-was-a-minister-of-the-arts>
115. Tallis N. The Curse of the Nine-Day Queen/ Nicola Tallis. – BBC History Magazine. – November 2016. – pp. 50 – 55.
116. Théry-Astruc J. Jeanne d’Arc, un procès manipulé [Электронный ресурс]/ Julien Théry-Astruc. – A la Une. – Le Monde. Histoire&Civilisation.
– Режим доступа: <https://www.histoire-et-civilisations.com/jeanne-darc-proces-manipule/>
117. Timmins G. Royal Rivalry: Diane de Poitiers and Catherine de Medicis [Электронный ресурс] / Genevieve Timmins. – Culture. – History. – Paris. – 2014. – Режим доступа: <http://blog.contexttravel.com/royal-rivalry-diane-de-poitiers-and-catherine-de-medicis/>
118. Tranié G. Louise de Lorraine (1553-1601). L'esprit et la lettre d'une reine de France [archive]. Mémoire de maîtrise d'histoire moderne, sous la direction de Denis Crouzet, I.R.C.O.M. [Электронный ресурс] / Ghislain Tranié. – Centre Roland Mousnier, Université de Paris-Sorbonne, 1999–2000. – Cour de France.fr [archive]. – Paris. – 2010. – Режим доступа: <https://cour-de-france.fr/article1593.html?lang=fr>
119. Van der cruysse D. Madame Palatine / Dirk Van der Cruysse. – Fayard. – 740p.
120. Voltaire Oeuvres historiques / Voltaire. – Gallimard, 1987. – Bibliothèque de la Pléiade. – 1813p.

121. Walch A. Madame de Maintenant / Agnès Walch. – Le Figaro Histoire. – Octobre – Novembre. – 2015. – p.84 – 85.
122. Walker R. Anne Boleyn: Rebellion or Conformity? [Электронный ресурс]/ Rachel Walker. – Dangerous Women. – July 2016. – Режим доступа: <http://dangerouswomenproject.org/2016/07/05/anne-boleyn/>
123. Weir A. The Six Wives Of Henry VIII / Alison Weir. – Vintage, 2007. – 656p.
124. Weir A. A Tudor of rare talent / Alison Weir. – BBC History Magazine. – December 2013. – pp. 36 – 39.
125. Weir A. Lancaster And York: The Wars of the Roses / Alison Weir. – London: Vintage Books, 2009. – 480p.
126. Whitelock A. Mary: Queen against the odds/ Anna Whitelock. – BBC History Magazine. – December 2014. – pp. 24 – 29.
127. Williams H. N. Madame de Montespan and Louis XIV [Электронный ресурс] / H. Noel Williams. – Wildside Press LLC, 2009. – 396p. – Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=yEwoh2IzPyMC&dq=монтеспан+quanto&hl=ru&source=gbs_navlinks_s
128. Williams K. How do you solve a problem like Victoria? / Kate Williams. – BBC History. Royal Women. – 2016. – pp.37 – 43.
129. Winsham W. Catherine Parr. The wife that lived/ Willow Winsham. – History of Royals. – issue 3. – 2016. – pp.25–29.
130. Woolerton J. Braganza / June Woolerton. – History of Royals. – Issue 17. – 2017. – pp. 45 – 53.
131. Worsley L. Henry VIII's six wives in a different light [Электронный ресурс]/ Lucy Worsley. – History Extra. – Tudor. – August, 2018. – Режим доступа: <https://www.historyextra.com/period/tudor/the-six-wives-in-a-different-light/>
132. 21 décembre 1549 : mort de Marguerite de Navarre, sœur de François Ier et grand-mère d'Henri IV [Электронный ресурс] – La France pittoresque.

– Режим доступу: <https://www.france-pittoresque.com/spip.php?article7161>

Лексикографічні джерела

133. Ганіч Д.І. Словник лінгвістичних термінів / Д.І. Ганіч, І.С. Олійник. — К.: Вища школа, 1985. — 360 с.
134. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии / Н.В. Подольская. — М.: Наука, 1988. — 192 с.
135. Сучасний словник іншомовних слів / За ред. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. — К.: Довіра, 2006. — 789 с.

Джерела фактичного матеріалу

1. Белановская Е. От любви до ненависти. За что Мария-Антуанетта лишилась головы [Электронный ресурс] / Е. Белановская // Аргументы и факты. — Общество. — История. — 2015. — Режим доступа: http://www.aif.ru/society/history/ot_lyubvi_do_nenavisti_za_chno_mariya-antuanetta_lishilas_golovy
2. В школе Тэтчер прозвали зубочисткой, а в вузе она едва не вышла замуж за графа [Электронный ресурс]. — ТСН. — Режим доступа : <https://ru.tsn.ua/svit/v-shkole-tetcher-prozvali-zubochistkoy-a-v-vuze-ona-edva-ne-vyshla-zamuzh-za-grafa-301144.html>
3. Камша В. Королева Марго – жемчужина Франции [Электронный ресурс] / В. Камша. — Независимая, 2003. — Режим доступа: http://www.ng.ru/style/2003-10-15/8_margo.html
4. Карасюк Д. Алиенора Аквитанская, супруга двух королей [Электронный ресурс] / Д. Карасюк// Дилетант. — Режим доступа: <https://diletant.media/articles/39069277/>
5. Кобрина М. Как украсть короля или Настоящая история Уоллис Симпсон [Электронный ресурс]/ М. Кобрина. — Marie Claire. —

Режим доступа: <http://www.marieclaire.ru/stil-zizny/kak-ukrast-korolya-ili-nastoyaschaya-istoriya-uollis-simpson/>

6. Леди Диана: история жизни, любви и разочарований принцессы людских сердец [Электронный ресурс]. – 28 ИЮЛЯ 2017. – Режим доступа: <https://www.cosmo.ru/stars/krupnim-planom/ledi-diana-istoriya-zhizni-lyubvi-i-razocharovaniy-princessy-lyudskih-serdec/#part0>
7. Обельченко М. Черные мессы Атенаис [Электронный ресурс] / М. Обельченко // Вокруг света. – Люди и судьбы. – Февраль 2007г.. – Режим доступа: <http://www.vokrugsveta.ru/vs/article/3011/>
8. Оленцова Н. Франсуаза Д’обинье: Чёрная Королева, или последняя любовь Людовика XIV [Электронный ресурс] / Н. Оленцова // Интервью. – Люди и события. – Режим доступа: <http://interviewmg.ru/1648/>
9. Омельченко Д. Талисман Наполеона — Жозефина Богарне [Электронный ресурс] / Д. Омельченко, К. Белокроликова // tmnWoman.
– № 3/5 (зима 2014). – Режим доступа: http://1tmn.ru/tmn_woman/personal_experience/talisman-napoleona-zhozefina-bogarn-4131174.html
10. Трухина О. Первые леди Франции: от Ивонны де Голль до Карлы Бруни-Саркози [Электронный ресурс] / О. Трухина. – Marie Claire. – Стиль жизни. – Политический Олимп. – Истории жизни. – Режим доступа: <http://www.marieclaire.ru/moda/melania-tramp-pervaya-lady-stilja/>
11. Чудинов А.В. Мария-Антуанетта [Электронный ресурс] / А.В. Чудинов // Радио «Маяк». – 8 Марта. – 2014. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=GWY3x5LXh6A&nohtml5=False>
12. Шингурова Т. «Черная королева» Франции [Электронный ресурс] / Т. Шингурова // Русская семёрка. — История. — 2014. — Режим доступа: <http://russian7.ru/post/chernaya-koroleva-francii/>

13. Экс-модель в роли дипломата [Электронный ресурс] – BBC News. – 24 июля 2007. – Режим доступа: http://news.bbc.co.uk/hi/russian/international/newsid_6914000/6914051.stm
14. AJC. Bernardette Chirac nous dit tout sur les Premières Dames... et avec humour ! [Электронный ресурс] / Purepeople. – Режим доступа: http://www.purepeople.com/article/bernardette-chirac-nous-dit-tout-sur-les-premieres-dames-et-avec-humour_a30581/1
15. Bastière J.-M. *Madame de Pompadour* : une personnalité cachée [Электронный ресурс] / Jean-Marc Bastière. – Le Figaro.fr. – Culture. – 2014. – Режим доступа: <http://www.lefigaro.fr/livres/2014/11/06/03005-20141106ARTFIG00042--madame-de-pompadour-une-personnalite-cachee.php>
16. Bennett A. Is Theresa May, the ice maiden of British politics, starting to panic?/ Asa Bennett. – 02 Nov 2015. – The Telegraph. – Режим доступа: <https://www.telegraph.co.uk/news/politics/theresa-may/11969430/Is-Theresa-May-the-ice-maiden-of-British-politics-starting-to-panic.html>
17. Boissay A. Le surnom de Brigitte Macron à Paris [Электронный ресурс]/ Axelle Boissay. – planet.fr. – 18 janvier 2018. – Режим доступа: <https://www.planet.fr/societe-le-surnom-de-brigitte-macron-a-paris.1492378.29336.html>
18. Bonnet D. Le roi des Mignons fut très amoureux de sa femme [Электронный ресурс] / Dominique Bonnet. – Paris Match. – 2016. – Режим доступа: <https://www.parismatch.com/Royal-Blog/royaute-francaise/Roi-des-Mignons-Henri-III-etait-tres-amoureux-de-sa-femme-la-reine-Louise-de-Vaudemont-Lorraine-Secrets-d-Histoire-Stephane-Bern-France-2-899197>
19. Bonnet D. Madame Royale ne savait plus parler [Электронный ресурс] / Dominique Bonnet. – Paris Match. – 2017. – Режим доступа: <https://www.parismatch.com/Royal-Blog/royaute-francaise/Dans-la-prison-du-Temple-Madame-Royale-ne-savait-plus-parler-1270970>

20. Brozan N. Here's to Queen Catherine, Who Gave Queens a Name [Электронный ресурс] / Nadine Brozan. – The New York Times. – October 11, 1990. – p.1. – Режим доступа: <https://www.nytimes.com/1990/10/11/nyregion/here-s-to-queen-catherine-who-gave-queens-a-name.html>
21. Castor H. England's Forgotten Queen: The Life and Death of Lady Jane Grey [Электронный ресурс]/ Helen Castor. – BBC Four. – History. – Documentaries. – Режим доступа: <https://youtu.be/GsKC82mXVnE>
22. Cuénod J.-N. La revanche de la tortue Bernadette sur le lièvre Chirac [Электронный ресурс] /Jean-Noël Cuénod. – 01/02/2011. – Режим доступа:<http://jncuenod.blog.tdg.ch/archive/2011/02/01/la-revanche-de-la-tortue-bernadette-sur-le-lievre-chirac.html>
23. Dély R. La primaire à droite divise le clan Chirac [Электронный ресурс]/ Renaud Dély. – France Inter. – 30 juin 2016. – Режим доступа: <https://www.franceinter.fr/emissions/histoires-politiques/histoires-politiques-30-juin-2016>
24. Dominguez K. Yvonne De Gaulle, Danielle Mitterrand, Carla Bruni-Sarkozy... Les premières dames à travers la Ve République [Электронный ресурс]/ Kahoé Dominguez. – Madame le Figaro. – 27 avril 2017. – Режим доступа: <http://madame.lefigaro.fr/societe/en-images-les-premieres-dames-a-travers-la-cinquieme-republique-270417-132015>
25. Écoiffier M. Yvonne de Gaulle, la discrète surannée [Электронный ресурс] / Matthieu Écoiffier et Charlotte Rotman// Libération. – 4 août 2007. – Режим доступа:https://www.liberation.fr/france/2007/08/04/yvonne-de-gaulle-la-discrete-surannee_99378
26. Edward VIII Abdication speech 11 December 1936 [Электронный ресурс]. – History of the BBC. – Режим доступа: <https://www.bbc.co.uk/programmes/p04hd10t>

27. Fougère F. 25 janvier 1477 : naissance d'Anne, duchesse de Bretagne, deux fois reine de France. Le lys et l'hermine- Une biographie et un beau portrait [Электронный ресурс]/ France Fougère. – Culture. – Le Figaro.fr, 2011. – Режим доступа: <http://plus.lefigaro.fr/note/anne-duchesse-de-bretagne-deux-fois-reine-de-france-une-biographie-le-lys-et-lhermine-cest-son-anniversaire-20110124-382046>
28. Garnier E. I'm more than 'Madame Brexit' - Theresa May/Eleanor Garnier. – BBC News. – 22 December 2017. – Режим доступа: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-42458062>
29. Hopps K. Theresa May dancing: Why did Theresa May speech include Dancing Queen ABBA track? [Электронный ресурс] / Kate Hopps. – Express. – Oct 3, 2018. – Режим доступа: <https://www.express.co.uk/news/uk/1026479/theresa-may-dancing-speech-dancing-queen-abba-track-conservative-conference>
30. Hunt L. Margaret Thatcher portrait: Monroe's mouth, but what about those eyes? [Электронный ресурс] / Liz Hunt. – Telegraph. – 25 Nov 2009. – Режим доступа: <https://www.telegraph.co.uk/comment/columnists/lizhunt/6649386/Margaret-Thatcher-portrait-Monroes-mouth-but-what-about-those-eyes.html>
31. Jeanne d'Arc: femme providentielle [Электронный ресурс]. – France 3. – L'ombre d'un doute. – Режим доступа: https://www.youtube.com/watch?v=6Wi9_0ogY9w
32. Madame Royale, fille de Louis XVI et de Marie-Antoinette [Электронный ресурс] / France info. – Le livre du jour. – Une chronique de Philippe Vallet. – 2016. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=AYj0rY7e6kg>
33. Madame Royale, survivante de l'Histoire [Электронный ресурс] / Europe 1. – Au cœur de l'histoire. – 3 mars 2012. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=SCjGVKnAGMY>

34. Mary I – Bloody Mary (British Monarchy Documentary) [Электронный ресурс] – Timeline. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=1eaMix9x4HE>
35. Princesse Palatine [Электронный ресурс] – France 2.–Secrets de l’histoire.– Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=We7yEOL2Vg0>
36. Rivière V. Claude Pompidou, prisonnière de l'Elysée [Электронный ресурс] / Virginie Rivière. –Linternaute.com. - 07/05/12/. – Режим доступа:<http://www.linternaute.com/actualite/politique/1164912-premieres-dames-a-chacune-son-style/1164915-claude-pompidou>
37. The Empress Eugénie [Электронный ресурс] / Travels Through Time. – Cultural Studies. – Power Dressing. – Lecture 3. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=15ZHTwEY3SI>
38. Vely Y. Jacques et Bernadette Chirac, un couple d’amour et de combats politiques [Электронный ресурс] / Yannick Vely. – Paris Match. – Politique. – 16/10/2016. – Режим доступа: <https://www.parismatch.com/Actu/Politique/Jacques-et-Bernadette-Chirac-un-couple-d-amour-et-de-combats-politiques-1096454>

Résumé

La présente recherche est consacrée à l'étude des particularités linguistiques des antroponymes secondaires (sobriquets) de grandes personnalités historiques féminines dans la politique en France et en Grande Bretagne. L'étude est focalisée sur l'analyse des motivations principales dans la nomination des femmes monarchiques et gouvernementales françaises et anglaises dès le Xe/XIIe siècle jusqu'à présent. Etant originaires de deux puissances européennes, ces femmes-leaders représentent symboliquement l'histoire de leurs pays et de multiples alliances politiques. Néanmoins, ayant ces liens inséparables, elles sont toutes absolument différentes en ce qui concerne leurs personnalités individuelles et leur impact sur les destins de deux nations. Tout cela a trouvé son reflet dans la suite des surnoms qui sont vivants jusqu'aujourd'hui et qui servent à incarner l'esprit des époques dont elles sont issues.

L'actualité du sujet choisi s'explique par le fait que la philologie en général et l'onomastique en particulier, s'intéressent au contexte historique et social de la langue à travers le fonctionnement des unités linguistiques marquées par leur valeur pragmatique et culturelle.

Le but principal de la recherche consiste à effectuer une analyse complexe des particularités formelles, sémantiques et communicatives des motivations qui sont à l'origine de plusieurs sobriquets historiques des femmes les plus puissantes en France et en Angleterre à travers d'une dizaine de siècles. La réalisation pratique de cet objectif implique les tâches suivantes :

- définir les termes d'onomastique, d'antroponyme, de sobriquet etc. ;
- décrire le processus de la nomination secondaire à l'aide des surnoms ;
- étudier les procédés de la création des sobriquets ;
- analyser les valeurs sémantiques et pragmatiques du corpus lexical enregistré dans les sources anglaises et françaises dégagées;
- faire une classification des unités lexicales envisagés selon leurs fonctions et valeurs sémantiques, pragmatiques et connotatives ;

- relever les principes essentiels des motivations qui sont à la base des antroponymes secondaires repérés ;
- faire une analyse comparative des sobriquets historiques féminins français et anglais à partir de leurs origines et leurs propriétés linguistiques.

La recherche est effectuée à partir d'un corpus contenant 182 unités lexicales tirées des textes spécialisés et des fragments des vidéos documentaires, des émissions et des blogues ainsi que de la presse française et anglaise concernés. L'analyse des données linguistiques nous aboutit à la conclusion suivante :

Le surnom est un type particulier des antroponymes assumant la fonction nominative secondaire non-officielle, complémentaire à la nomination primaire, qu'on invente afin de nommer une personne vu son caractère, son apparence, le lieu de naissance, les capacités personnelles, les particularités de son activité gouvernementale etc. Il contribue à la formation du portrait physique, moral et politique individuel d'un personnage historique. A travers la vie le surnom voit des changements déterminés par le développement naturel de cette personne ou par les obstacles modifiant sa personnalité. Comme les noms propres les surnoms assument trois fonctions principales: différentielle, individualisante, nominative-identifiante. Par ailleurs, la différence fondamentale entre le nom et le surnom se manifeste dans le fait que le premier nomme un objet tandis que l'antroponyme secondaire exprime plutôt l'attitude du sujet parlant envers son nominant.

Dans la recherche on a procédé à l'analyse des plusieurs motivations de la nomination féminine gouvernementale avec leur étude comparative dans deux langues pour dégager des similitudes et des divergences concernant la culture politique anglaise et française. La quantité des surnoms français prédomine sur ceux de la langue anglaise. Il y a aussi des différences au niveau des connotations et des valeurs. L'histoire de l'Angleterre montre que les critères les plus importants pour la nomination monarchique secondaire sont les particularités du règne ou de l'activité gouvernementale y compris l'attitude des sujets et de la famille. Tandis

qu'en France le processus de la nomination s'appuie sur l'activité politique, le physique et le moral de la personnalité historique féminine.

Le travail comprend l'introduction, 3 chapitres, la conclusion et la bibliographie.

Dans l'introduction il est argumenté l'actualité de la recherche, le but posé et les tâches à accomplir.

Le premier chapitre du travail, celui de la théorie, est consacré à l'étude des sources scientifiques et pratiques concernant la problématique de la recherche (les notions de l'onomastique et de surnom, la classification de différents types d'antroponymes secondaires).

Le deuxième et le troisième chapitres constituent une partie pratique de la recherche envisagée.

La conclusion présente la synthèse des résultats obtenus.

La bibliographie contient la base théorique et pratique de la recherche et se compose de 173 références.